

הסירה בכף מן הקדירה רותחת ולא החזיר הכף לקדירה אין צריך כתבשיל אלא ששים נגד הזכוב לבד:

חנ"נ בכלים חדשים או ישנים

ראה לשון מהר"י טרושין שצריך לשער כנגד כל בכף

5. טור יורה דעה הלכות תערובות סימן קז

"א זכוב או נמלה שנמצא בקדירה והוציאוהו בכף צריך ליהזר שלא לחזור ולתחוב הכף בקדירה לפי שכבר נאסר הכף כשהוציאו בו הזכוב מהקדירה דשם לא היה בו ששים כנגדו ואם יחזור ויתחבנו לקדירה אוסרה אם אין ששים כנגדו.

ונראה שאין לחוש כיון שידוע כמה הוא האיסור הבלוע בכף א"צ ס' כנגד כל הכף אלא כנגד הזכוב הבלוע בה :

6. שערי דורא מבוא שערים איסור והיתר שער י סימן כה

ק. וכן כתוב בי"ד סימן ק"ז שאם הוציא זכוב כו'. אף על פי שכתב כאן מהר"א י"ז וכן כתוב בי"ד וכו', דמשמע שבא להשוות דעת בעל הטור י"ד עם דעת המרדכי, צריך שתדע שאין הכרעה בדבריהם הללו אלא שהם מסכימים זה עם זה בעיקר דין זה דבכלי לא אמרינן חתיכה עצמה נעשית נבילה, דלענין דבר זה מצינו דעת שניהם שוין, אבל אפשר שזולת זה יש ויש הפרש גדול ביניהם. דאיכא למימר דהא דכתב י"ד דבכלי לא אמרינן חתיכה עצמה נ"נ, לאו משום דיש חילוק בין אוכלין לכלי, אלא משום דהוא לטעמיה אזיל דאפילו באוכלין הסכים שם בסימן צ"ב לדברי רבינו אפרים שכתב דלא אמרינן אפשר לסוחטו אסור אלא בבשר בחלב, אבל בשאר איסורין כגון כזית חלב שנבלע בחתיכה ואין בה ס' לבטלה ונאסרה ואחר כך בשלה עם האחרת אין צריך אלא ס' כדי כזית הראשון וכו' ע"כ אבל אם היה סובר דבאוכלין אמרינן חתיכה עצמה נעשית נבילה, אפשר שלא היה מחלק בין אוכלין לכלי אלא בשניהם היה אומר דכולה נעשה נבילה, ודלא כדעת המרדכי דלעיל.

דברי הטור כיון שאין חנ"נ בבלוע בכלים

7. דרכי משה הקצר יורה דעה סימן צח

(ח) ואני אומר שזה אינו נכון במה שכתב דהטור מסכים לסברא הראשונה (שיש חנ"נ בבלוע בכלים) דהרי כתב לקמן סימן ק"ז בהדיא כדברי הרמב"ן. ותו דגם כאן משמע דסבירא ליה כרמב"ן מדכתב אבל כף ישנה דניער בו כמה פעמים משמע שניער בו חלב כמה פעמים ולא ידעינן כמה בלע מן החלב ולכן משערינן בכולו.

דברי הטור כיון שמדובר בכלי חדש שאין בו חנ"נ ועוד שהוא דבר המאוס⁴

8. בית יוסף יורה דעה סימן קז

ומ"ש רבינו דאין צריך ששים אלא כנגד הזכוב. הוא מ"ש בסימן צ"ח (קנו). ואם ידוע כמה הוא האיסור כגון כף חדשה שניער בה כזית חלב וכו'...

ולפי מ"ש רבינו בסימן ק"ד בשם הרשב"א דדברים המאוסים שנפשו של אדם קצה בהם כנמלים וזבובים ויתושים אפילו נתערבו כתבשיל ונמחה גופן לתוכו אם ההיתר רבה עליו מותרים א"כ ככה"ג דליכא אלא פליטת הזכוב או הנמלה פשיטא דבכל גוונא שרי וכבר כתבתי

כלי שהוציאו אתו איסור מאוס מתבשיל

טעם פליטת דברים המאוסים

פליטת דברים המאוסים אוסר בשישים

1. הגהות שערי דורא איסור והיתר ליקוטים

ה והזכוב שנמצא בתמחוי שהוא כלי שני וחלקו ממנו בכף בשאר קערות, הכל מותר. דשם א"כ בכלי שני נפל וכלי שני אינו מבשל. ועוד דמה שבריא אינה בטילה היינו דווקא הבריא עצמה, אבל אם נמצא הבריא משליכה והטעם בטילה, וא"כ אפילו אי הוי כלי שני מבשל הכל מותר דנתבטל הטעם בשישים כמו שפירשתי. ועוד יש לומר דילמא לאחר שנתקרה התבשיל נפיל ואיכא ספיקא טובא.

ומיהו אם סילק הזכוב בכף מכיל ראשון, הכף אסור, ואם החזירה לתוך הקדירה אפילו הדיחה לאחר שהשליך הזכוב צריך שיהא תוך הקדירה ששים כנגד כל הכף. עכ"ל מהר"י טרושין.

פליטת דברים המאוסים אינה אוסרת (ואפילו נמחה בטל ברוב)

2. שו"ת הרשב"א חלק א סימן קא

תשובה דברים ברורים אני רואה כאן שאין הבריא אוסרת בכל מה שהיא מחמת פליטתה אלא מחמת ממששה והוא שתהא שלמה ושלם נפסדה צורתה.

אבל כל דבר הנמאס ושבדילין ממנו אנשים אינו אוסר בטעמו שהרי הוא נותן טעם לפגם. ונותן טעם לפגם אינו אוסר תערובתו אלא בטל ברוב. והראיה (ע"ז פ"ו דף ס"ח ב) מההוא עכברא דנפל לחביתא דשיכרא ואסריה רב. ואמר רבא נותן טעם לפגם מותר וטעמא דרב לא ידענא. אי משום דקסבר נותן טעם לפגם אסור ולית הילכתא כותיה או קא סבר עכברא בשיכרא אשבוחי משבח. ומה ששינוי היה אוכל את התרומה וטעם טעם פשפש זורקא. מסתברא לי משום דחיישינן שמא פשפש עומד בפיו בפני עצמו דאי אפשר לו לברור בתוך פיו ולפיכך זורקא (את כל התרומה עם הפשפש השלם).

3. מרדכי מסכת עבודה זרה רמז תתנה

מצאתי בספר הרוקח תולעת הזכוב שנפל לקדירה אף על גב דקי"ל עכברא בשיכרא אשבוחי משבח אבל זכוב אין נותן טעם:

זכוב לעולם צריך ששים כנגדו בין טעמו בין נמוח

4. ספר איסור והיתר הארוך שער כז סימן א

א. זכוב או נמלה או שאר שרצים שנפלו לקדירה יסיר השרץ עכ"פ והטעם בטל בס' אפי' אם השרץ שלם כדאי' לעיל אך צריך שיהא ס' נגד כל הזכוב ולא קיימא לן כהמרדכי פרק בתרא דע"ז ופרק כל הבשר שכתב שפרש הזכוב אינו אוסר ולא היה צריך ס' אלא נגד הזכוב בלתי הפרש. לא כרבי אליעזר הרוק"ח והפרנס"ן שכתבו הזבובים הפורחים אין בהן בנ"ט. ולא כרשב"ם ורשב"א שמתירין אפי' אם נימוח הזכוב ברובה בעלמא מחמת מיאוסו וכש"כ כשהטעם לבדו שם אלא אין חילוק כלל לזכוב ונמלה לעכבר או לאיסור אחר. ואם הזכוב מרוסקת ויש ס' נגדה אפי' נשאר גוף האיסור בתוכה מותר מכל מקום צריך להסיר מה שמכיר מן האיסור. ויזהר להסירה בקיסם או בתבן וישליך אותה מיד לתוך האש כדי שלא יבא לידי תקלה ואם

שני, דופני הכלי שני הקרים מקררים לחום כלי ראשון, ולכך אפילו בדבר גוש שיש בו חום מכלי ראשון, בהגיעו לכלי שני כלי שני מקררו, והוא ג"כ רק כלי שני. אבל כף הנ"ל שהוציאו מכלי ראשון ועדיין בידו ולא הכניסו כלל לכלי שני, עדיין חום כלי ראשון עליו, כי לא נתקרה בשום דבר, ולכך יש לו חום כלי ראשון, ואתי שפיר.

ואם כן ה"ה דבר גוש שהוציאו מתבשיל וטרם שהושם בכלי שני נפל עליו דבר איסור, בולע בחום כלי ראשון, דהא לא נצטנן עדיין בכלי שני.

דעת הרמ"א בכלי ישן בשאר איסורים

12. פרי מגדים יורה דעה שפתי דעת סימן קז ס"ק ה

(ה) ולא. עש"ך וחדש מצינו לאשכוחי שנטל האיסור בכף מלמעלה ולא נגע ברוטב הא תחב לתבשיל בפעם הזה נעשה ישן ועמ"י כלל נ"א אות כ"א כתב דוחק לומר כן:

13. הפירוש הארוך על שולחן ערוך יורה דעה הלכות

תערוכות סימן קז סעיף ב

(ח) ולא נגד כל הכף. עיין בש"ך [ס"ק ה] דדוקא בכלי חדש ולא בישן כמ"ש בת"ח [כלל נא דין ב]. הנה אין פשטות הרמ"א משמע כן, דהא קשה לאשכוחי כאן חדש דהא כבר היה תחוב בהתבשיל כמ"ש המנ"י שם [ס"ק כא]. ובאמת נראה מדבריו בד"מ בסי' צ"ח [ס"ק ח] וכאן [ס"ק ד] דבשאר איסורין אין דעתו להחמיר כלל בכלי שיש לו תקנה בהגעלה אף בישן, ולכך סתם כאן משום דסתם כף הוא של עץ ויש לו תקנה בהגעלה.

אך אף אי נימא דדעתו להחמיר גם בשאר איסורין בזה שלא בהפמ"ר, דוקא לעיל בסי' צ"ח [ס"ק ה] דהיה בלוע מקודם וכעת בלע איסור ע"י בישול ממש, אבל כאן גבי כף דכל זמן שהוא בהתבשיל לא בלע איסור כלל ואחר שהוציאו יש ספק אם הוא כלי שני וג"כ לא בלע, ע"כ אין להחמיר בו כלל לומר דהבלוע נ"ל, והזכר כאן מהת"ח וכן מצינו הרבה. כל זה בארתי לך דעת הרמ"א ז"ל והוא בע"ה על נכון, אבל בת"ח שם יש איזה גימגומים.

14. דרכי משה הקצר יורה דעה סימן קז

(ד) בהג"ה מרדכי דחולין (דף תשמ"ב ע"ג) (ס"י תשמ"ד) דאף הכף עצמו מותר דיש בו ס' נגד הזבוב עכ"ל ולעיל סימן צ"ב (עמ' תד) גבי טיפה שנפלה על הקדרה משמע דאין משערין בקדרה בס' וה"ה בכף ומ"מ אין צריך לשער ס' נגד כל הכף דלא אמרין חנ"ג לגבי כלי (ולכאורה לא חילק בין חדש לישן) כמ"ש לעיל סימן צ"ח (אות ח) וצ"ב (אות ד) ולכן מאחר דידעין כמה הוא האיסור הבלוע לא בעינן רק ס' נגד האיסור אמנם לענין עיקר דינא פסק בית יוסף דזבוב אינו אוסר כלל:

שם דכמה רבנותא סברי כהרשב"א ואף על פי שרבינו כתב כאן דין הזבוב וחלק על המצריכים ששים כנגד כל הכף ומשמע דכנגד הזבוב מיהא ס"ל דבעי ס' איפשר דלדבריהם קאמר אבל איהו כהרשב"א ס"ל דכיון שהיה רבה על האיסור שרי בכל גוונא

9. תורת החטאת כלל נ-נא דין ב

והכי נהוג כדעת הטור דלא אמרין גבי כלי חתיכה נעשה נבילה ואין צריך לשער רק נגד האיסור שבו מאחר שידעין כמה בלע וכן כתב הטור סימן צ"ח וכן כתב המרדכי סוף פרק גיד הנשה תרעט וכן כתב הר"ן לה. ד"ה וכלל עצמו בשיטת הרמב"ן פרק גיד הנשה דף תשי"ג ע"א צז ב וכן פסק באיסור והיתר הארוך כלל ל"א דין ח וכלל כ"ד דין ט ולא חילק בין כלי חרס לשאר כלים.

אבל מדברי המרדכי לא משמע כן דהרי נקט כלי מתכות וכלי עץ ותלה טעמא דלא אמרין חתיכה נעשה נבילה גבי כלי משום דאפשר להפריד האיסור משם על ידי הגעלה או ליבון משמע הא כלי חרס דאין לו תקנה אמרין ביה חתיכה נעשה נבילה כמו שיתבאר סימן נ"ה דין א אי"ה והכי נהוג. דכן משמע גבי טיפת חלב שנפלה על הקדירה מבחוץ דאמרין ביה חתיכה נעשה נבילה ויש לומר גם כן דאין לחלק בין כלי חרס לשאר כלים רק בין אם הכלי חדש או ישן דבכלי שהוא ישן ונשתמש בו הרבה היתר אמרין דמה שבתוכו נעשה נבילה וטוב לחוש לשני הסברות. (לאסור בהרס אפילו חדש ובעץ ומתכת רק בישן) ובמקום הפסד יש להקל בכל האיסורים מלבד בבשר בחלב כי רוב הפוסקים הסכימו דלא אמרין חתיכה נעשה נבילה רק בבשר וחלב ואף על גב דאנו מחמירים מכל מקום בכלים אין להחמיר.

דין הכף (מצקת)

דין הכף ככלי ראשון

10. ספר איסור והיתר הארוך שער כז סימן ב

ב. אבל הכף אסור מכאן ואילך דמסתמא כשהגביהו הזבוב מהקדירה לא היה ס' ברוטב שאצלה בתוך הכף נגד כל הזבוב ואנו מחזיקין הכף ההיא עתה כמו הקדירה עצמה מאחר שהוציאו עתה מהקדירה רותחת ועם הרוטב וזבוב רותחין. מ"ד אאילפס וקדירה שהעביר מרותחין שנידונין כבישול כל זמן שהיד סולדת בו ועוד שהרי יש מתירין להגעיל בכל האי גוונא חבית או כלי גדול שאין יכול להכניסן ליורה ע"י שישאוב הרותחין מהיורה בכלי אחר כשמרתיחין גם באותו כלי האחר וישפכם על הנגעל מטעם דמה לי אם מרתיח מחום האש מה לי מרתיח מחום היורה. ואף על גב דלא קיי"ל הכי לקולא מכ"מ חיישי' לדבריהם לחומרא. (וכן הסביר הש"ד ז)

גוש באויר הוא כלי ראשון לכו"ע

11. פלתי סימן קז ס"ק ב

(סעיף ב') ב נעשה נבילה בכף. ואף על גב דכף כלי שני, מ"מ כיון שהיה בקדירה והוא כלי ראשון, עדיין חום הכלי ראשון עליו.

ולא הבנתי לכאורה הלא אפילו אם הוציא חתיכה גדולה ויש לה דפנות מכלי ראשון, מ"מ קיימ"ל דלא כמהרש"ל דדבר גוש אינו רק עירוי.

ומאי שנא חתיכה גדולה, ומאי שנא כף דחום כלי ראשון עליו, וצ"ע לכאורה. ומה שנראה ליישב הוא, דודאי חם לתוך צונן תתאי גבר (חם) משום דהצונן מקרר לחם, ולכך אם עירה מכלי ראשון לכלי